Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry – Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf

LAUSUNTO

6.2.2023

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Viite: Lisäselvityspyyntö 2.2.2023

Asia: Lisäselvitys lausuntoon - HE 184/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Pyydettynä lisäselvityksenä toteamme seuraavaa:

Lisäselvityksenä pyydettiin arviota toisaalta siitä, miten pelastustoiminnan palvelut voitaisiin järjestää ilman merkittävää julkisen vallan käyttöä (Arvio 1), sekä toisaalta siitä, miten tehtäviä voitaisiin mielestämme mahdollisesti organisoida (Arvio 2).

Alustuksena toteamme, että Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry sinänsä ei ole tällaisia palveluita järjestävä organisaatio, ja tulkitsemmekin lisäselvityspyyntöä siten, että hallintovaliokunta lähinnä peräänkuuluttaa sopimuspalokuntakentän asiantuntijan yleistä näkemystä siitä, miten pelastustoimen palveluita voitaisiin yhteiskunnassa järjestää myös nykyisestä poikkeavilla vaihtoehtoisilla ratkaisuilla. Vastausajan niukkuudesta johtuen joudumme tässä pidättäytymään lähinnä otsikkotason ajatuksiin ilman tarkempaa vaikutus- tai kustannusarviota. Tällaiset ajatukset voivat kuitenkin toimia eräänä pohjana, kun pelastuslainsäännön kehittämistä jatketaan, ja siksi olemme tässä lisäselvityksessä pyrkineet mahdollisimman ennakkoluulottomiin arvioihin, sillä riskillä, että niistä saattaa löytyä myös nykyisistä rakenteista varsin poikkeavia ja ehkä intohimojakin herättäviä piirteitä.

Oman arviomme lähtökohdaksi olemme ottaneet toisaalta pelastustoimen ”asiakkaan”, eli pelastustoimen palveluita hyödyntävien henkilöiden, yhteisöjen ja siten viime kädessä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden etu, ja toisaalta sopimuspalokuntatoiminnan eräiden piirteiden mahdollinen hyödyntäminen näiden palvelujen tuottamisessa. Valitettavasti selvityksemme rakentuu varsin pitkäksi, mutta toisaalta tavoitteenamme on eri mahdollisuuksien esittäminen niin laajasti kuin käytettävissä olevat resurssimme sallivat.

Arvio 1 (merkittävän julkisen vallan käyttö): Yleisellä tasolla toteamme, että pelastustoiminnan palvelut luonteeltaan ovat sellaiset, että niiden tehokas tuottaminen joskus vaatii yksittäisten pelastustoimenpiteiden toteutuksen ja seurauksien suhteuttamista perustuslaissa (731/1999) taattuihin subjektiivisiin perusoikeuksiin. Kun kyseessä on vahinkokehitykseltään voimakkaasti eskaloituva tapahtuma (kuten tavanomainen tulipalo) tai muuta kiireellistä toimenpidettä vaativa tehtävä (esim. liikenneonnettomuuden uhrille suoritettava hengenpelastava toimenpide) on selvää, että tehokas toiminta ei aina voi jäädä odottamaan pitkän päätöksentekoprosessin tulosta,

vaan moni päätös on tehtävä välittömästi. Esimerkiksi ensimmäisenä kohteeseen tullut ja siten toistaiseksi ainoana kohteessa oleva sopimuspalokunnan yksikkö saattaa joutua rikkomaan yksittäistä kotirauhaa tunkeutumalla palavaan huoneistoon siitäkin huolimatta, että oven edessä tuupertunut asukas ei pysty enää tunkeutumista aktiivisesti sallimaan, ja samoin siitäkin huolimatta, että palokunnan yksikkö ei ole vielä radioteitse tai puhelimitse saanut yhteyttä merkittävän julkiseen vallankäyttöön oikeutettuun viranhaltijaan.

Näin on asiakkaan eli esim. palavan huoneiston asukkaan ja/tai naapureiden edun turvaamiseksi käytännössä menetelty aina nykyisen perustuslain voimaantulosta lähtien, jolloin sopimuspalokunnan yksikön johtajan viimeisenä muodollisena oikeusturvana onkin ollut rikoslain (39/1889) 4 luvun 5 §:n pakkotilasäädökset. Neljännesvuosisadan aikana vallinnutta käytäntöä ei kuitenkaan voitane sinänsä pitää perustuslain ohittamisen oikeuttavana toimintatapana, mutta oikeudellista tilannetta ei myöskään voida pitää täysin tyydyttävänä esim. yksittäisen sopimuspalokuntalaisen oikeusturvan kannalta.

Käytännön pelastustoiminta on varsin ansiokkaasti kuvattu voimassa olevan pelastuslain (379/2011) 32 §:ssa. Siihen kuuluu hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen, sekä näihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnat. Pelastustoimelle nämä kuuluvat silloin, kun uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä eikä ole uhan kohteeksi joutuneen omin voimin hoidettavissa eivätkä kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Ja, kuten ylempänä on kuvattu, jotkut käytännön pelastustoiminnan tehtävät saattavat vaatia sekä nopeita toimenpiteitä että kiireellisiä ratkaisuja. Ainoastaan pakkotilanteessa voitanee hyväksyä, että jokin toimenpide jää muiden kiireellisempien tehtävien takia hoidetuksi vähemmän tehokkaasti kuin mihin olisi käytettävissä olevien resurssien tai puutteellisten valtuuksien puitteissa mahdollista.

Voimassa olevassa pelastuslaissa on oikeudellinen ongelma osittain pyritty ratkaisemaan sillä, että sopimuspalokunnan henkilölle on laissa (34 §) annettu oikeus toimia, virkavastuulla, tilapäisenä pelastustoiminnan johtajana siihen saakka, kunnes toimivaltainen viranomainen ottaa pelastustoiminnan johtaakseen. Tähän tilapäiseen valtuutukseen liittyy kuitenkin joitakin rajoituksia (36 §), jotka johtunevat nimenomaan perustuslain 124 §:n säädöksistä merkittävän julkisen vallan käytöstä. Näin ollen jää edelleen epäselväksi, sisältyykö esim. yllä kuvattu kotirauhan rikkominen tai vaikkapa sammutusveden ottaminen toisen kaivosta pelastustoiminnan tilapäisen johtajan toimivaltuuksiin. Muodollisesti voidaan siis nähdä ongelmatilanne, missä vastuuta on annettu mutta ei valtuuksia vastuun kantamiseksi.

Vastaava oikeudellinen ongelma on terveydenhuoltopuolella ratkaistu siten, että vastuussa on aina viranhaltija. Jotta ei muodostuisi suoritusportaalla käytännön ongelmia on toiminnalle laadittu niin selkeät ja kaikkia käytännön mahdollisuuksia kattavat toimintaohjeet, että niitä noudattamalla suoritushenkilöstö ei käytännössä syyllisty muodollisiin perustuslain rikkomuksiin.

Nähdäksemme perustuslaillinen ongelma merkittävän julkisen vallan käytöstä voitaisiin pelastustoimessakin myös ilman perustuslain muutoskäsittelyn tuomaa viivettä hallita siten, että pelastuslain (34 §) mainitsema ”sopimushenkilön tilapäinen johtajuus” vastuineen

täydennettäisiin/korvattaisiin riittävällä tapauskohtaisohjeistuksella. Nähdäksemme tässä pitäisi pyrkiä valtakunnalliseen yhdenmukaisuuteen, joten oikea taho ohjeistuksen antamiseksi olisi sisäministeriö, kun taas ohjeistuksen pohjaksi tarkoituksenmukaisesti käytettäisiin nk. suorituskykyhankkeen antama varsin seikkaperäinen aineisto.

Samassa yhteydessä olisi yhteiskunnassa havaittavissa olevien uudenlaisten lieveilmiöiden valossa perusteltua täydentää pelastuslakia esim. 34 §:ssa tai erillisessä pykälässä määräyksellä, että tilannepaikalla toimivien pelastustoiminnan johtajan alaisten osalta sovelletaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 1 §:n määräykset virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta. Tätä on toivottu sekä perinteisen pelastushenkilöstön että ensivastehenkilöstön osalta, koska on osoittautunut, että nyky-yhteiskunnassa ei enää arvosteta ”auttavia käsiä” siten kuin mihin perinteisesti on totuttu.

Arvio 2 (toiminnan organisointi) johon sisältyy sekä merkittävän julkisen vallan problematiikka että joitakin käytännössä ainakin alustavasti pohdittavaksi esitettyjä ajatuksia.

Ensinnäkin toteamme, että sopimuspalokuntatoiminta ei ainakaan toistaiseksi ole mikään yhtenäinen toiminta vaan muodostuu yli 700 joskus kovinkin erilaisesta toimijasta. Niistä hallintomuodollisesti selkein lienee nk. henkilökohtaisen sopimuksen palokunnat (HSPK, joita on noin 200) joista voimassa oleva lainsäädäntö käyttää termiä ”sivutoimiset” jonkinlaisena käsite-erona esim. VPK-muotoisiin palokuntalaisiin (joista alempana tarkemmin) verrattuna siitäkin huolimatta, että myös muu sopimushenkilöstö pääsääntöisesti toimii varsinaiseen ansiolähteeseensä nähden sivutoimisesti ja siitäkin huolimatta, että kaikki sopimushenkilöt niin ikään sivutoimisesti tekevät aivan samaa työtä samoissa olosuhteissa, samalla koulutuksella ja useimmiten samanlaisen vapaaehtoisen lähimmäisen auttamishalun pohjalta.

Nykyisessä järjestelyssä HSPK-palokuntalaiset toimivat suoraan pelastuslaitoksen kanssa tehdyn henkilökohtaisen työsopimuksen perusteella sivutoimisesti. Päätoimisesta vuorohenkilöstöstä poiketen HSPK-palokunnan henkilöstölle maksetaan palkka toteutettujen työsuorituksien mukaisesti, jolloin kyseessä kuitenkin on yksiselitteinen työsuhde pelastuslaitoksen ja yksittäisen palokuntalaisen välillä. Siitä seuraa työnantajavastuiden selkeys mutta myös se ongelma, että Euroopan Unionin työaikadirektiivin määräykset asettavat merkittäviä rajoituksia, joista uusin on se piirre, että koska hyvinvointialue ja pelastuslaitos nykyisin katsotaan yhdeksi työnantajaksi niin hyvinvointialueen työntekijänä olevan HSPK-palokuntalaisen työaika ja palkkaus katsotaan kokonaisuudeksi. Tällöin työaikakysymykset sekä varallaolo- ja ylityökorvaukset nousevatkin keskeisiksi pulmiksi.

HSPK-palokunnista poiketen vapaaehtoisten palokuntayhdistysten (VPK, joita on n. 500) henkilöstö lähtökohtaisesti toimii nk. yhteisösopimuksen puitteissa, eli VPK-yhdistys on tehnyt nk. palokuntasopimuksen nykyisin hyvinvointialueen kanssa. Palokuntasopimuksessa on pyritty määrittämään eri sopimusosapuolten velvoitteet, joissa kuitenkin on huomattaviakin aluekohtaisia eroja. On VPK-muotoisia palokuntia, missä kenellekään ei koskaan makseta mitään, ja sellaisia, missä kaikesta tekemisestä maksetaan. Samaten on palokuntia, missä olennaisesti kaikki toiminnan edellyttämät välineet (tilat, kalusto, varustus) on pelastuslaitoksen omistuksessa ja myös sellaisia, jotka itse omistavat kaiken tarvittavan ja tulevat olennaisesti omillaan toimeen.

Vajaa puolet VPK-yhdistyksistä ovat sellaisia, että palokuntalaisille maksetaan työsuorituksista palkkaa tai palkkiota, kun taas etenkin Etelä-Suomessa ei pääsääntöisesti ole maksettu VPK-

palokuntalaisille työsuorituksista mitään. Tästä taas seuraa, että työsuhteen tavanomaiset kriteerit eivät täyty, selvää työnantajaa ei ole eikä työnantajalle muussa yhteiskunnassa tavanomaisesti kuuluvien velvoitteiden kantajaakaan ole yksiselitteisesti määritetty. Tästä taas on seurannut, että mm. joitakin työturvallisuuteen liittyviä seikkoja on jäänyt epäselviksi ja osittain hoitamattakin.

Sopimuspalokuntajärjestelmä poikkeaa olennaisesti yhteiskunnan muista toiminnoista mm. siinä, että merkittävä osa yhteiskunnan viranomaisluonteisten turvallisuusvelvoitteiden tuotanto toteutuu olennaisesti vapaaehtoisperiaatteella toimivien sivutoimisten siviilihenkilöiden avulla. Toiminta pitkälti perustuu vanhan kuntakohtaisen lähiturvallisuusajattelun lähtökohdista, paikallisesti, paikallisiin struktuureihin tukeutuen ja aatteellisen lähimmäisavun pohjalta. Näin sopimuspalokuntatoiminnan vahvuuksia ovat, ylivoimaisen kustannustehokkuuden ohella, mm. paikallisuus ja ihmisläheisyys, paikallisuudesta johtuva nopeus, improvisaatiokykyyn ja ”maalaisjärkeen” perustuva toiminnan notkeus, sitoutuneisuus ja palvelualttius sekä toimijoiden eri siviiliammattien tuoma monipuolinen osaaminen. Olennaisesti tunneorganisaation luonteisen toiminnan haasteina taas ovat mm. jatkuva motivointitarve, toiminnan jatkuvuuden turvaaminen, pelastustoimen tietyt sisäiset asenneongelmat sekä koettu säädösten tahmeus. Lisäksi rajanveto siviilielämän ja palokuntatoiminnan välillä tuottaa haasteita etenkin päivälähtöongelmien muodossa. Vähäisempi muodollinen haaste piilee siinä, että yhteiskunnan tuottamat palvelut eivät saisi kilpailla siviilisektorin kanssa, eli raja kiireellisten ja ei-kiireellisten tehtävien välillä tulee arvioida tapauskohtaisesti.

Yllä kuvattujen reunaehtojen pohjalta rakentuu palokuntatoiminta kolmenlaisesta osiosta. Ensinnäkin siihen kuuluu selkeästi lainsäädäntöön tukeutuva nk. operatiivinen eli varsinainen pelastustoiminta, josta yhteiskunta korvaa suurimman osan kustannuksista. Sen ohella toiminta käsittää pelastustoimipalvelujen ulkopuolelle jäävän, palokuntayhteisöä sinänsä tukevan osan (nuoriso-, nais-, veteraani-, tuki-, harrastus- yms. toiminnan) josta merkittävä osa toimii palokunnan yhteisöllisyyden ja jatkuvuuden sekä ympäröivän lähiyhteiskunnan turvallisuudentunteen tukena. Näistä yhteiskunnalla ei ole tapana suorittaa korvauksia. Niiden myötä yhteiskunta kuitenkin vielä saa sopimuspalokuntajärjestelmän koulutusrakenteen ja luontaisen henkilöstövaihtuvuuden kautta merkittävän henkilöstöreservin, joka muodostuu turvallisuussuuntautuneista koulutuksen saaneista mutta aktiivikauden jättäneistä palokuntalaisista, joiden hyödyntäminen on toistaiseksi ollut jokseenkin olematonta. Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta sopimuspalokuntien yllä mainitut ja koulutetut henkilöt kykenevät organisoimaan merkittävän poikkeusolojen suorituskykyyn liittyviä toimintoja.

Lopuksi sopimuspalokuntatoiminnan ulkopuolelle jää merkittävää julkista valtaa käyttävä viranomaiskoneisto sekä hälytystehtävien lukumäärän tai erityisen vaativuuden kautta perusteltavissa oleva kasarmoitu, ensisijaisesti päätoimisessa vuorotyössä oleviin ammattipelastajiin perustuva vakinainen palokuntatoiminta, joka joillakin alueilla nk. päiväasemien avulla täydentää valmiutta etenkin työaikana. Todettakoon tässä, että vaikka asia on pelastuslaissa erityisesti kielletty, on jollakin pelastusalueella ollut tapana hyödyntää sopimuspalokuntia jopa ”viranomaisluonteisissa” tehtävissä eli ulottamalla turvallisuusviestinnän (valistus ja neuvonta) jopa kotiovien sisälle saakka niissä tapauksissa, missä asukas on antanut luvan. Sopimuspalokuntalaisia onkin todettu uskottaviksi ja palveluhenkisiksi valistajiksi, joten

todellisuudessa sopimuspalokuntajärjestelmä tarjoaa sellaistakin, jolle lainsäätäjä ei ole suoranaisesti antanut muodollista hyväksyntää.

Palokuntatoiminnan organisoinnin osalta lähtökohtana voisi olla nykyinen pelastuslaitoksiin perustuva järjestelmä, missä sopimuspalokunnat toimivat missä toimivat, täydentäen asutuskeskuksissa olevien vakinaisten palokuntien valmiutta eli iskukykyä toisaalta syrjemmällä ja toisaalta kaikkialla muuallakin päällekkäisten tehtävien tai akuuttien resurssivajeiden varalta. Siinä järjestelmässä mikään ei oikeasti muuttuisi, mikä toisaalta olisi jokseenkin riskitöntä, mutta missä ei myöskään olisi merkittäviä synergiasäästöjä odotettavissa. Lainsäädännön osalta joitakin tarkennuksia olisi tarpeen lähinnä kaikenlaisten sopimuspalokuntatoimintaa haittaavien yksityiskohtien eliminoimiseksi. Koska vapaaehtoisuuteen ja sivutoimisten työpanokseen perustuva palokuntatoiminta kuitenkin joka tapauksessa merkittävästi poikkeaa tavanomaisen yhteiskunnan rakenteista (joka perustuu jokseenkin selviin rooleihin: siviilityönantaja/yrittäjä, työntekijä, julkishallinto, viranomainen, ja niiden tukena volyymiltään kohtuullinen kolmannen sektorin panostus) siinä, että palokuntatyö suurimmalta osaltaan kuuluu viranomaisten toimikenttään ja volyymi on merkittävästikin kolmannen sektorin volyymiä suurempi, olisi pitkällä tähtäyksellä välttämätöntä, että toiminnan taakse saadaan sitäkin tukeva erillislainsäädäntö. Asia on ollut EU-tasolla kymmenkunta vuotta vireillä, mutta on edelleen pahasti kesken.

Toinen mahdollinen rakenne voisi vaihtoehtoisesti hyödyntää sosiaali- ja terveystoimen olemassa olevia tai muodostuvia hallintorakenteita. Niissä merkittävää julkista valtaa käyttävä viranomaistoiminto on jo sellaisenaan olemassa, jolloin sopimuspalokuntatoimintaa aidosti tehostamalla voitaisiin muodostaa rakenne, missä paikalliset hälytystehtävät olennaisesti hoidetaan sopimusvoimin. Näiden lisäksi ammattimainen pelastajarakenne toimisi toisaalta sopimuspalokuntatoiminnan tukena siellä/silloin, missä esim. hälytystehtävien lukumäärä tai päivälähtöongelma liikaa rasittaisi yksittäisiä sopimuspalokuntia. Siinäkin tapauksessa olisi syytä/pakko nostaa aidosti esille päivälähtöihin liittyvä problematiikka ja tutkia eri vaihtoehdot palokuntalaisten päätoimeentulon tarjoavien työnantajien korvaamiseksi silloin, kun palokuntalainen osallistuu kiireelliseen hälytystehtävään. Yllä kuvattu palokuntarakenne samoin kuin työnantajaproblematiikan ratkaisumalleja löytyy esim. Saksan useimmista osavaltioista.

Yksi mahdollinen sekajärjestelmä ja etenkin sen lähtövalmiutta päiväsaikaan voisi taas käsittää sen, että sopimuspalokuntien riveihin palkataan päivätyötä suorittavat ammattipelastajat. Tällaisia malleja löytyy mm. Yhdysvalloista useitakin. Samaten voisi olla perusteltua perustaa nopeasti ja herkästi liikkuvia ammattiyksiköitä hoitamaan nimenomaan sellaisia tehtäviä, missä tarvitaan ammatin tuomaa erikoisosaamista ja/tai erityistä kalustollista valmiutta. Tällaisten saapuminen kohteeseen vasta viiveellä toki tuo omat haittansakin, mutta toisaalta juuri eskaloituvassa vahingonkehityksessä läheisen sopimuspalokunnan tuoma ensitoimenpiteiden nopeus, mahdollisesti nykyistä tehokkaammilla välineillä höystettynä, monessa tapauksessa poistaisi tehokkaampien voimien tarpeen katkaisemalla vahingonkehitys ja aikaisessa vaiheessa.

Mahdollisesti kokonaan uutta ajattelua edustaisi vielä toimintamalli, missä merkittävää julkista valtaa ”ostetaan” sellaisilta viranomaisilta, joilla sellaista jo on käytettävissä. Tämä jo edellyttäisin varsin mullistavia muutoksia, mutta jos laatikosta katsoo laajemmin niin sekä poliisilla, puolustusvoimilla, sosiaali- ja terveystoimella kuin itse asiassa kunnallisella rakennusvalvonnalla on pelastustoimen toimintoja varsin lähellä olevia viranomaistoimintoja.

Yksi perinteisempi malli voisi taas olla sellainen, että SSPL:n olemassa oleva aluerakenne vahvistettaisiin ja rahoitettaisiin vastaamaan esimerkiksi Saksassa olemassa olevia rakenteita. Tällainen malli osittain vastaisi aikoinaan Suomessakin vallinnutta tilannetta, missä kunnalliset palokunnat tavallaan olivat lääninhallituksien alaisuudessa. Siitä taas ei olisi enää pitkä askel siihen, että pelastustoimi kokonaisuudessaan olisi osa valtionhallintoa. Pelastustoimen valtiollistaminen aikoinaan vastustettiin mm. sillä, että valtio on varsin kaukana paikallisesti toimivista sopimuspalokunnista, mutta se argumentti on jo vuosituhannen alussa toteutetun pelastustoimen alueellistamisen myötä pitkälti menettänyt merkityksensä. Jo alueellistamisen myötä operatiivinen palokuntatoiminta pitkälti irrotettiin kunnista muodostuen alueellisten pelastustoimien erääksi ostopalvelukseksi, jolloin palokunnan paikallisuus kuitenkin jäi eräänlaisena sivutuotteena kuntiin. Muodollisen rakenteen siirtyminen itsenäisiin hyvinvointialueisisiin on tämän kehityksen huipentuma, jolloin sopimuspalokunnat jokseenkin yhtä hyvin voisivat olla osa valtion palvelutuotantoa. Joka tapauksessa on hyvinvointialueuudistuksen myötä nimittäin panostettava myös kuntiin jääneiden sopimuspalokuntarakenteiden (kuten palokuntien omistuksessa olevien kiinteistöjen ylläpito, palokuntasopimusten ulottaminen systemaattisesti koskemaan myös esim. nuorisotoimintaa, yms.) tukemiseen, jotta kustannustehokas sopimuspalokuntajärjestelmä nykymuodossaan säilyisi elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Muuhun taas ei ole yhteiskunnalla varaa, jolloin vaihtoehtona on lähinnä palvelujen merkittävä supistaminen ja laadun olennainen heikkeneminen. Pelastustoimen siirtäminen edes osittain yksityisen sektorin ylläpidettäväksi emme oikein usko, koska pitkät etäisyydet ja harva-asutusalueen vähäinen tehtävämäärä muodostunevat kannattavan liiketoiminnan esteeksi.

Nähdäksemme toisaalta yhteiskunnan kokonaisetu ja toisaalta lähiasiakaslähtöisyys voisivat olla hyviä lähtökohtia, jos pelastustointa arvioitaisiin hieman laajemmasta perspektiivistä.

Toivomme, että yllä esitetyssä selityksessä kuvatuista lisätiedoista olisi pelastuslainsäädännön uudistuksessa hyötyä.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry – Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf

Ari Maskonen, toiminnanjohtaja